

په یو نظر کې

په بدخشان، هرات، جوزجان، تخار، کندوز، بغلان،
سمنگان او بلخ ولایتونو کې فعالیتونه

پروگرام: د قانون د واکمنۍ ټینګښت

دستور ورکونکي اداره: د آلمان د
اقتصادي همکاریو او پراختیا وزارت
(BMZ) د هالنډ د سلطنت د بهرنیو
چارو وزارت، د فلند د بهرنیو چارو
وزارت

شریک: د افغانستان د عدلیې وزارت

پلی کونکي اداره Deutsche
Gesellschaft für Internationale
Zusammenarbeit (GIZ) GmbH

Provinces: بدخشان

Provinces: بغلان

Provinces: بلخ

Provinces: هرات

Provinces: جوزجان

Provinces: کندز

Provinces: سمنگان

Provinces: تخار

د ټولو ښاریانو دپاره حقوقی مصونیت

د ۱۳۸۱ کال را پدې خوا د آلمان فدرال حکومت د هالنډ او فلند سره یوځای د افغانستان ملاتړ کوي چې یو اغیزمن دولتی عدلی سیستم منځته راوړي. که څه هم په دې لاره کې ښه پرمختګونه شوي، خو بیا هم یو لړ سمونتیاوو ته اړه شته تر څو د ښاریانو دپاره د قانون حاکمیت هم په ښاري سیمو کې او هم په کلیو کې تضمین شي.

وضعیت

د طالبانو د رژیم د نسکوریدو څخه وروسته، د افغانستان اساسي قانون د یوه قانونمند دولت د بنسټ په توګه په کال ۲۰۰۴ کې تصویب شو. خو د دې قانون د احکامو په پلي کولو کې نیمګړتیاوې لیدل کېږي: د قضایي نهادونو لکه د افغانستان د عدلیې وزارت، څارنوالۍ او سترې محکمې کارکوونکو د خپلو دندو د ترسره کولو دپاره اغلباً په بسیا توګه روزنه نه ده موندلې. سربیره پردې، بیلابیل عدلي ادارې خپل کارونه په بسیا توګه نه همغږه کوي. له همدې کبله د افغانستان اتباع اغلباً خپلو حقونو ته لاسرسی او حقوقي مصونیت نلري. همدارنګه په افغانستان کې څو ډوله حقوقي سیستمونه یو د بل تر څنګ شتون لري لکه عرفي قوانین، شریعت او هغه قوانین چې د ملي شورا له خوا تصویبېږي. زیات شمیر افغانان چې بله لار ورته پاتې نشي، د پخوا په شان په بشپړ غیررسمي جوړښتونو باندې باور کوي او د حقوقي مصونیت نشتوالی مني.

موخه

د پروژې موخه داده چې په هیواد کې خلکو ته د حقوقي مصونیت دتامینولو په لاره کې د افغانستان د حکومت څخه ملاتړ وکړي. له همدې کبله مهمه ده چې عدلي او امنیتي ادارې د قانون سره سم عمل وکړي. سربیره پردې، باید د حکومت اصلاحات او قوانین د خلکو د حقونو سره سمون ولري. د دې لپاره چې اتباع وکولای شي د خپلو حقونو څخه ګټه واخلي باید هم په کلیوالي او هم په ښاري سیمو کې له دغو حقونو څخه خبرتیا ولري. د اداري فساد څخه باید مخنیوی وشي او د هغه پرضد باید په فعاله توګه مبارزه وشي.

ګام اخیستګام اخیستنه او پایلې

د پروگرام موخه: افغانی نهادونو ته د سلامشورې او د شخړو د رفع کولو په موخه د قانون د واکمنی د ادارو د منځته راوړلو له لارې د اتباعو د پاره د حقوقي مصونیت تامینول

Overall term: وری ۱۳۸۲ - غویی ۱۴۰۰

اضافي معلومات

- په عدلی او قضایی ادارو کې لنډ په

لنډه ورځني کارونه
<http://ez-afghanistan.de/p/s/story/%D9%BE%D9%87-%D8%B9%D8%AF%D9%84-%DB%8C-%D8%A7%D9%88-%D9%82%D8%B6%D8%A7-%DB%8C-%D8%A7%D8%AF%D8%A7-%D8%B1%D9%88-%DA%A9%DB%90-%D9%84%D9%86%DA%89-%D9%BE%D9%87-%D9%84%D9%86%DA%89-%D9%87-%D9%88%D8%B1%DA%81-%D9%86%D9%8A-%DA%A9%D8%A7%D8%B1-%D9%88%D9%86%D9%87>

Fact sheet: Legal Certainty for all Citizens
(<http://ez-afghanistan.de/sites/default/files/2017-ROL-d-Pashto.pdf>)

اړیکه

ببند میسه شمیت GIZ GmbH په
افغانستان کې د قانون حاکمیت ته
وده ورکولو د پروژې مدیر
bernd.messerschmidt@giz.de

د دې پروگرام په مرسته خلکو ته د حقوقي سلامشورې کیفیت سمون وموند او د هیواد په نورو سیمو کې حقوقي سلامشوره ممکنه شوه. په دې توگه اتباع کولای شي د خپلو حقونو په باب پوهاوي په لاس راوړي او د هغو څخه گټه واخلي. د حقوقو په مدیریتونو کې د خلکو حقوقي ستونزې حل کیدلای شي. د دغو ادارو کارکوونکو ته روزنه، د قوانینو متنونه، او مسلکي کتابونه ورکړل شول او سربیره پردې د ښوونکو له خوا هغوی ته لارښونه ورکول کیدي. د خلکو له خوا د هغوی د منلو کچه د هغوی د دوامداره حضور، وړتیا او ناپییلتوب سره لوړه شوې ده: د ۲۰۱۳ کال راهیسې د دعوو قاضیانو د ۸۰۰۰۰ زیاتو قضیو ته رسیدگی کړیده. سربیره پردې، د حقوقو جوړشوي مدیریتونو، د عدلیې وزارت د ولایاتو په ادارو کې څارنوالی او همداراز په محکمو او محاسبو کې د حقوقي سلامشورو تالارونو د خلکو دپاره دا زمینه برابره کړیده چې مناسبه عدلي دفاع په لاس راوړي. څرنگه چې حقوقي وکیلان اوس کولای شي په خپل ځای کې هم د وکالت آزموینه ورکړي، د راجسترشویو وکیلانو شمیر د مثال په توگه په کندز کې د ۱۳۹۰ کال نه را پدې خوا د ۱۲ تنو نه ۸۵ تنو ته زیاتوالی. موندلی دی چې د هغو له پلې نه ۲۸ تنه یې ښځې دي. په گاونډي ولایت یعنی تخار کې د څارنوالی د آزمویني فارغان حتی د ځان دپاره یو دفتر جوړکړی دی.

د ټولپوښتنو پایلې ښيي چې د خلکو سره د پولیسو او دولتي ځواکونو نږدیوالی هم د پام وړ زیاتوالی موندلی دی. د پولیسو او خلکو تر منځ تفاهم او دوه اړخیزه باور ورو ورو منځته راځي. د ۱۳۹۱ کال نه راهیسې د ۱۳۰۰۰ تنو نه زیات پولیسو د حقوقي موضوعگانو او ورځنیو ستونزو لکه د نارینه وو او ښځو تر منځ همکاري او همداراز د خلکو د ټولو پلو سره د حساس چلند په باب په روزنیزو پروگرامونو کې گډون کړی دی. په دې توگه هغوی کولای شي خپلې دندې په پیره ښه توگه ترسره کړي. د دې پروگرام په ملاتړ د شخړو د رفع کولو په اړه د خلکو د استازو او دولتي ادارو تر منځ غونډې جوړېږي او هغوی ته د شکایتونو صندوق ورکول کیدي. دا راز غونډې د کورنیو چارو د وزارت د روزل شویو کارکوونکو له خوا پرمخ بول کیدي. د نوموړو غونډو یوه دریمه برخه ښځې دي.

د حقوقي موضوعگانو په باب په بیلا بیلو مواردو کې لکه په ښوونځیو، رادیويي پروگرامونو او تلویزیوني اعلانونو، کنفرانسونو یا د تیاتر په نندارو کې معلوماتي کمپاین پیل شو او د هغه په ترڅ کې نارینه وو او ښځو ته د هغوی د حقونو په باب څرگندونې وشوې. د هیواد د شمالي ولایاتو د حقوقو او شرعیاتو په ټولو پوهنځیو کې بشپړیزه تخصصي دورې، د حقوقو متنونه او مسلکي کتابونه برابر شول او اوس مهال د حقوقي موضوعگانو او د حقوقو د مسلک او څانگې ته د ننوتلو په باب د ۱۵۰ نه زیات روزنیز پروگرامونه جوړېږي او د افغانی حقوقپوهانو او مسلکي کارکوونکو له خوا پرمخ بول کیدي. سربیره پردې، دا پروگرام د حقوقي علومو د ښځینه زده

کونکو څخه مسلکې ژوند ته د ننوتلو په لاره کې تر ټولو د مخه د عملي پروگرامونو له لارې ملاتړ کوي. په حقوقي کلینیکونو کې د زده کونکو عملي کتنه تامینېږي. دلته هغوی واقعي مواردو ته رسیدگی کوي او د محکمې تمثيلي غونډې جوړوي.

د ۱۳۹۴ کال راهیسې د مدني ټولني سازمانونه چې د کوچنيانو د حقونو، عدالت غوښتنې او د اداري فساد پر ضد د مبارزې په پگرونو کې په کار بوخت دي هم د سلامشورو او د پيالوگ د غونډو له لارې غښتلي کيږي چې ځان سمبال کړي او د هغوی اندېښنو ته غوږ ونيول شي. د بدخشان او بلخ په ولاياتو کې ښځې کولای شي د مثال په توگه خپلې ستونزې د جنډر مسئلو کسانو ته چې د مدني ټولني سازمانونو له خوا روزل شوی دي ووايي او په دې توگه مناسبې سلامشورې په لاس راوړي. په کابل کې د ښځو د سازمانونو ټولنه او د ښځو د چارو د وزارت کارکوونکي د عدلي او قضايي موضوعگانو په باب په روزنيزو پروگرامونو او ورکشاپونو کې گډون کوي. په دغو پروگرامونو کې هغوی هڅول کيږي چې په برېښه توگه د ښځو د گټو دپاره مبارزه وکړي.